

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΑΠΑΝΤΗΣΗΣ ΣΕ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Πολύ συχνά εκφράζεται από τους μαθητές η δυσκολία επίτευξης της αυτολεξεί αποστήθισης, καθώς και η οριοθέτηση της έναρξης και λήξης στην απάντηση ερωτήσεων ανάπτυξης (του τύπου της Ομάδας Α΄ των Πανελλαδικών εξετάσεων). Βέβαια, το συγκεκριμένο ζήτημα μπορεί να ξεπεραστεί συν τω χρόνω με ανάλογη εξάσκηση και, την ταυτόχρονη εξοικείωση με το σχολικό βιβλίο. Για να περιοριστεί αυτό το φαινόμενο, καλό είναι να ακολουθούνται ορισμένα βασικά βήματα ήδη κατά τη μελέτη των κειμένων του βιβλίου.

Αναφορικά με την αποστήθιση:

- Καλό είναι να γίνεται προσεκτική ανάγνωση (μία-δύο φορές) ολόκληρης της εκάστοτε ζητούμενης ενότητας π.χ **Ενότητα 2. Τα πρώτα βήματα του εργατικού κινήματος** (σελ. 46-47 – Από την Αγροτική Οικονομία Στην Αστικοποίηση), ώστε να αποκωδικοποιηθεί το συνολικό νόημά της. Εν συνεχεία, βαδίζοντας από το γενικό προς το ειδικό, μελετάμε την κάθε παράγραφο χωριστά και στο τέλος μεταβαίνουμε από πρόταση σε πρόταση. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι –πρωτίστως– η κατανόηση του νοήματος κάθε ενότητας του βιβλίου, στη συνέχεια η κατανόηση των παραγράφων μεμονωμένα και τέλος η ερμηνεία νοήματος δύσκολων περιόδων-προτάσεων. Το επόμενο βήμα είναι η αποστήθιση.
- Σημαντική βοήθεια προσφέρει η χρήση πλαγιότιτλων σε κάθε παράγραφο. Οι πλαγιότιτλοι προκύπτουν από τα βασικότερα γεγονότα, τα οποία εξιστορούνται σε κάθε παράγραφο. Επιπλέον, οι πλαγιότιτλοι ενισχύουν την ενθύμηση του νοήματος της εκάστοτε παραγράφου και προάγουν την φωτογραφική μνήμη.

Αναφορικά με την οριοθέτηση των απαντήσεών μας:

- Διαβάζουμε πολύ καλά την εκφώνηση / εκφωνήσεις, εφ' όσον πρόκειται για δύο ή παραπάνω ερωτήματα.

- ➔ Εντοπίζουμε την κυρίως απάντηση αλλά δεν απαντάμε μονολεκτικά ούτε όμως παραθέτουμε μόνο την περίοδο / πρόταση μέσα στην οποία βρίσκεται η απάντηση που θέλουμε. Αντίθετα, αξιοποιούμε και τις περιφερειακές πληροφορίες που προηγούνται και έπονται της κυρίως απάντησης, ώστε να προκύπτει ολοκληρωμένο νόημα π.χ. **Ερώτηση:** «Ποια θεμελιώδη δικαιώματα κατοχυρώθηκαν στο Σύνταγμα του 1844»; **Απάντηση:** «Η δυναμική παρουσία των κομμάτων... κομματικών μηχανισμών» **1. Το σύνταγμα του 1844** (σελ. 70-71 – *Η Διαμόρφωση και Λειτουργία των Πολιτικών Κομμάτων στην Ελλάδα*). Μέσα στην παράγραφο αυτή περιγράφονται ορισμένα γεγονότα που προηγούνται άμεσα της κατοχύρωσης των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Προσοχή! Δεν απαντάμε μονολεκτικά τα έξι δικαιώματα που παρατίθενται. (η ισότητα απέναντι στο νόμο, η απαγόρευση της δουλείας, κ.α.). Τις περισσότερες φορές η απάντησή μας είναι μία, δύο ή και παραπάνω παράγραφοι.
- ➔ Όταν δίνονται ερωτήσεις με ακριβή όρια, οφείλουμε να απαντήσουμε με συνέπεια για να επιτύχουμε το καλύτερο αποτέλεσμα. Τις περισσότερες φορές τα όρια δίνονται μέσω των Ημερομηνιών / Χρονολογιών π.χ. **Ερώτηση:** «Πώς εξελίχθηκε το Κρητικό Ζήτημα από την έκρηξη των Βαλκανικών Πολέμων μέχρι τον Φεβρουάριο του 1913»; (**Εξετάσεις 2011**). **Απάντηση:** «Εκείνο που δεν είχε κατορθώσει να λύσει η διπλωματία..., είχαν πλέον εξαφανιστεί από την Κρήτη» **9. Η οριστική λύση του Κρητικού Ζητήματος** (σελ. 219-220 – *Το Κρητικό Ζήτημα*).
- ➔ Αν σε κάποιες περιπτώσεις προβληματιζόμαστε για την ακρίβεια της απάντησής μας, όσον αφορά σε επιπλέον πληροφορίες, οι οποίες δεν οδηγούν εκτός θέματος αλλά λειτουργούν συμπληρωματικά, τότε είναι καλό να τις εντάσσουμε στην απάντησή μας. Δεν υπάρχει αρνητική βαθμολόγηση, όταν δεν «ξεφεύγουμε» νοηματικά σε σχέση με την δοθείσα εκφώνηση π.χ. **Ερώτηση:** «Ποια μέσα διέθεσε στην ΕΑΠ (Επιτροπή Αποκατάστασης Προσφύγων) η ελληνική κυβέρνηση για την αποκατάσταση των προσφύγων το 1923»; (**Εξετάσεις 2005**). **Απάντηση:** «Η ελληνική κυβέρνηση διέθεσε... του Υπουργείου Προνοίας και Αντιλήψεως», **1. Η Επιτροπή Αποκατάστασης Προσφύγων** (σελ. 153 – *Το Προσφυγικό Ζήτημα στην Ελλάδα (1821-1930)*). Εδώ, μπορούμε να ξεκινήσουμε την απάντησή μας με την πρώτη παράγραφο του βιβλίου, όπου με συντομία περιγράφονται οι λόγοι ίδρυσης της ΕΑΠ και η ίδρυσή της: «Η ελληνική κυβέρνηση, μπροστά στο τεράστιο έργο... και οριστική στέγαση... του Υπουργείου Προνοίας και Αντιλήψεως».
- ➔ Η αρνητική βαθμολόγηση επέρχεται, όπως προαναφέρθηκε, σε απαντήσεις που βρίσκονται εκτός θέματος π.χ. **Ερώτηση:** «Ποια θεμελιώδη δικαιώματα κατοχυρώθηκαν στο Σύνταγμα του 1844»; **Απάντηση:** «Η δυναμική πα-

ρουσία των κομμάτων... κομματικών μηχανισμών». **ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΑΜΕ:** «Στο σύνταγμα καθορίστηκαν και οι βασιλικές εξουσίες... του αρμόδιου υπουργού» (σελ. 71-72). Όπως μπορούμε να παρατηρήσουμε η εκφώνηση αναφέρεται στα θεμελιώδη δικαιώματα και όχι στις βασιλικές εξουσίες!

- ➔ Ορισμένες φορές τίθενται ερωτήσεις οι οποίες για να απαντηθούν με επάρκεια και ιστορική συνέπεια χρειάζονται ένα είδος προλόγου ή εισαγωγής, είτε αυτά προέρχονται άμεσα από το βιβλίο σε προηγούμενη παράγραφο είτε τα συντάσσουμε μόνοι μας π.χ. **Ερώτηση:** «Ποιες ενέργειες έγιναν μετά την αναχώρηση των ξένων Ναυάρχων για την οργάνωση της Κρητικής Πολιτείας μέχρι και τη συγκρότηση της πρώτης κυβέρνησής της»; (**Εξετάσεις 2007**), **1. Η οργάνωση της Κρητικής Πολιτείας** (σελ. 206-207 – *Το Κρητικό Ζήτημα*) Η Απάντηση με βάση αυστηρά την εκφώνηση ξεκινά από το βιβλίο ως εξής: «Οι ξένοι Ναύαρχοι αναχώρησαν την επομένη (10 Δεκεμβρίου) και αμέσως... ορίστηκε ο Ελευθέριος Βενιζέλος». Όμως, για κάποιον, ο οποίος δεν γνωρίζει τα γεγονότα που προηγούνται της αναχώρησης των Ναυάρχων «την επομένη», υπάρχει κενό και απουσιάζει από την απάντησή μας η σαφήνεια και ο ιστορικός προσδιορισμός, το ιστορικό πλαίσιο. Επειδή δεν πρέπει να θεωρούμε τίποτα δεδομένο, οφείλουμε να ξεκινήσουμε ως εξής: **«Ο πρίγκιπας Γεώργιος ανέλαβε τα καθήκοντα του Ύπατου Αρμοστή στην Κρήτη στις 9 Δεκεμβρίου 1898.** Οι ξένοι Ναύαρχοι αναχώρησαν την επομένη (10 Δεκεμβρίου)... και αμέσως... ορίστηκε ο Ελευθέριος Βενιζέλος». Έτσι, προσδιορίζουμε το πιο σημαντικό γεγονός που προηγείται αλλά και την ημερομηνία, προκειμένου να καλύψουμε το «την επομένη» και το «10 Δεκεμβρίου», όπου δεν επαναλαμβάνεται η χρονολογία.